

26-A: ELECCIONS A ANDORRA

Aires de canvi

Andorra viu les eleccions generals més transcendents de la seva història. Es respiren aires de canvi i la sensació que cal girar full a una època marcada per catorze anys de governs liberals és bastant generalitzada per motius polítics –sobretot pel desgavell dels liberals– i econòmics –la crisi, que ja provoca 'aturats andorrans'. Una altra cosa és si el sistema electoral ho permetrà.

Text: R. de C.

Després de tants anys al poder, els liberals acusen el desgast, sobretot el de l'última legislatura d'Albert Pintat. Un Pintat que va deixar literalment «penjat» el seu partit, el PLA, quinze dies abans de convocar les eleccions renunciant a ser-ne candidat. En dues setmanes, els liberals van haver de buscar candidat, van fracassar els dos primers intents i, finalment, el síndic general, el massanenc Joan Gabriel, va ser la darrera opció, *in extremis*, on agafar-se. L'estratègia de Gabriel ha estat, des del primer moment, esborrar qualsevol record a les èpoques liberals, fins al punt de canviar-ne el nom i inventar-se una Coalició Reformista (CR) per aixoplugar-hi les engrunes de l'autoanomenat *centre andorrà* i exliberals que no combregaven amb Pintat. Gabriel maquilla el PLA i el disfressa de CR, sap perfectament que les sigles que fins ara han portat són un llast, amb les quals hi perden més que hi guanyen.

Però deixar empantanegat el partit sense candidat a pocs dies de les eleccions no ha estat l'únic despit de Pintat. El ministre Ferran Mirapeix, la seva mà dreta i una de les persones que més ha «rebut» dels seus coreligionaris, va fer pública, avisant només unes hores abans el Govern, l'enquesta que situa Jaume Bartumeu com a candidat més valorat i amb més opcions. Alguns ministres, sobretot els que són candidats, han entès aquest acte de Mirapeix com una «petita» venjança, ja que haurien preferit que no s'haguessin fet públiques aquestes xifres. El candidat Joan Gabriel ha demanat públicament que el Govern «deixi de fer-li favors» en un to que només es podia entendre com a reprimenda als seus col·legues. Però és que, fins i tot, en una entrevista a la televisió pública, Gabriel va demanar perdó tres vegades per la feina mal feta pel Govern i ha assegurat que ell farà un gir de 180 graus.

La descomposició interna liberal és un primer element que indica que alguna cosa està canviant a Andorra. Jaume Bartumeu ho va definir molt gràficament aleshores: els liberals recorden la descomposició de la UCD en l'època de la transició espanyola, just abans que el PSOE fes el gran salt electoral que el va situar a la Moncloa. Però l'altre element que indica clara-

Col·locació d'un cartell electoral de Jaume Bartumeu en una plaça d'Andorra.

ment la necessitat de canvi és l'intens debat que hi ha en aquesta campanya sobre la fiscalitat i el model econòmic. I sobretot després de l'extrema duresa amb què el príncep francès, Nicolas Sarkozy, a través del seu representant, ha tractat el Govern Pintat amb relació a la transparència d'Andorra.

EL MODEL FISCAL

El mapa fiscal andorrà marca els discursos de les formacions polítiques i, sobretot, la dels dos candidats amb possibilitats de governar: el socialdemòcrata Jaume Bartumeu i el liberal Joan Gabriel. Bartumeu fa temps que defensa el mateix: un model impositiu indirecte basat en un IVA al 5,5% i un gravamen més alt per als impostos especials; i pel que fa als directes, un impost sobre els beneficis de les societats, i un altre sobre la renda salarial (l'equivalent a l'IRPF espanyol). Els socialdemòcrates pro-

Per primera vegada, hi ha aturats amb passaport andorrà, però a aquests no se'ls pot fer fora del país perquè són a casa seva

posen, així, simplificar i equilibrar la fiscalitat indirecta amb la directa i disminuir, d'aquesta manera, la pressió fiscal damunt de les empreses que ha estat la tònica dominant dels governs liberals.

Aquest és el gran cavall de batalla electoral; però, en aquest debat, els socialdemòcrates juguen amb avantatge, perquè fa vuit anys que defensen el mateix model fiscal, adaptant-lo en cada moment als nous temps. Però els liberals, disfressats sota el nom de Coalició Reformista, han hagut d'improvisar a corre-cuita un model. Cal recordar que el G-20, mitjançant el príncep Sarkozy, va renyar severament el Govern d'Albert Pintat per no haver fet ja la reforma fiscal necessària per sortir de la llista de paradisos fiscals i, malgrat que en un principi Pintat va intentar enrocarse, es va veure obligat a signar una declaració unilateral amb París amb el compromís d'iniciar el pro-

cés legislatiu necessari per a la transparència de l'economia andorrana. Després d'aquests fets, i amb un programa electoral fet de pressa i corrents, els liberals, en campanya, agafen el model socialdemòcrata i el maquillen –en lloc del 5,5% d'IVA diuen que aplicaran un 5%– i descarten un impost sobre la renda salarial, ja que consideren que aquest es paga a través de la cotització de l'assalariat a la Seguretat Social.

L'ATURAT ANDORRÀ

Encara més que l'economia, preocupa la situació laboral. Per primera vegada s'ha donat un fenomen mai vist: l'existència de «l'aturat andorrà». Els successius governs liberals, sobretot els de Marc Forné, s'havien atipat de dir que a Andorra no hi havia atur; cosa que Jaume Bartumeu sempre havia replicat amb un taxatiu «perquè l'exportem». Senzillament, si un immigrant no té lloc de treball no pot residir a Andorra i, per tant, quan queda a l'atur ha de tornar al seu país d'origen, perquè al país dels Pirineus tampoc existeix el subsidi d'atur. Ara la situació és diferent, perquè, amb la crisi econòmica, apareix l'aturat de nacionalitat andorrana i a aquests no se'ls pot dir que marxïn a casa perquè ja són a casa seva.

Malgrat que els socialdemòcrates són conscients de la impopularitat que aixequen en determinats sectors, sobretot en l'empresarial, proposen una assegurança d'atur; cosa a la qual s'oposen en rodó des de les files del centredreta andorrà, és a dir, els liberals, ja que associen aquesta mesura a un frau a la Seguretat Social. Els socialdemòcrates volen crear aquesta assegurança, però són conscients que ho han de fer en consens amb els agents socials implicats i les altres forces polítiques. La perspectiva econòmica marca una tendència a l'alça de les xifres d'aturats i, per això, Bartumeu assegura que «no es pot negar l'evidència» i «s'ha de resoldre la situació d'aquestes persones», que ja arriben a les 600, segons les dades del Servei d'Ocupació, sense comptar-hi les que ja han marxat al seu país d'origen. Per sortir del pas, els liberals proposen la creació d'un Ministeri de Treball, i l'aplicació de programes de formació per recol·locar els aturats. ●